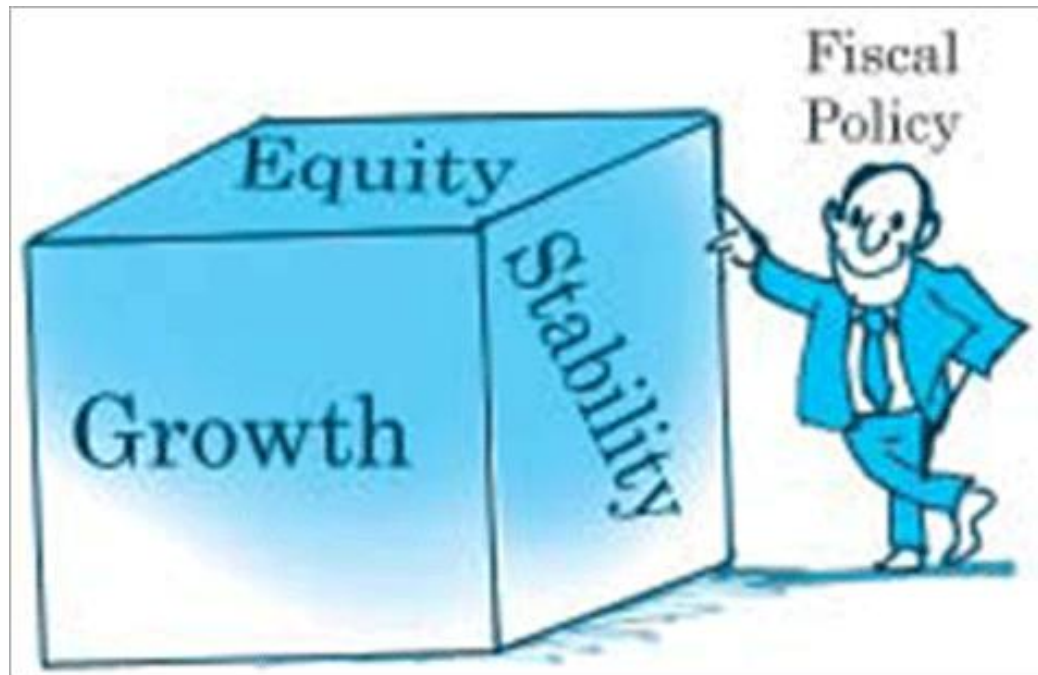

การคลังและนโยบายการคลัง (Public Finance and Fiscal Policy)

หัวข้อบรรยาย

1. หลักการงบประมาณแผ่นดิน
2. ลักษณะงบประมาณแผ่นดิน
3. ภาษีอากร
4. หนี้สาธารณะ
5. นโยบายการคลัง

หลักการงบประมาณแผ่นดิน

- หลักการงบประมาณแผ่นดิน เป็นเครื่องมือการคลังรัฐบาลที่สำคัญของประเทศที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย
- งบประมาณหมายถึง เป็นแผนการเงินขององค์กรที่กำหนดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร
- สำหรับงบประมาณภาครัฐ การใช้งบประมาณจะระบุอย่างชัดเจนว่าจะเก็บภาษีอย่างไรและจะใช้จ่ายเงินภาษีนั้นอย่างไร และมีกรอบระยะเวลาของการใช้งบประมาณ

ปัจจัยกำหนดวงเงินงบประมาณ

รายรับและรายจ่าย

1. คำนวณรายได้ประชาชาติ
2. การประเมินสถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศ
3. การประเมินสถานการณ์ทางการเงินและการคลัง
4. นำนโยบายรัฐบาลมาวิเคราะห์
5. นำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาวิเคราะห์
6. นำดัชนีค่าครองชีพมาวิเคราะห์
7. นำเงินผูกพันที่รัฐบาลต้องชำระมาคำนวณด้วย

ลักษณะงบประมาณแผ่นดิน

1. งบประมาณสมดุล (Balanced Budget)

รายรับรัฐบาล Government Revenue = รายจ่ายรัฐบาล Government Expenditure (ไม่นับรวมการชำระหนี้)

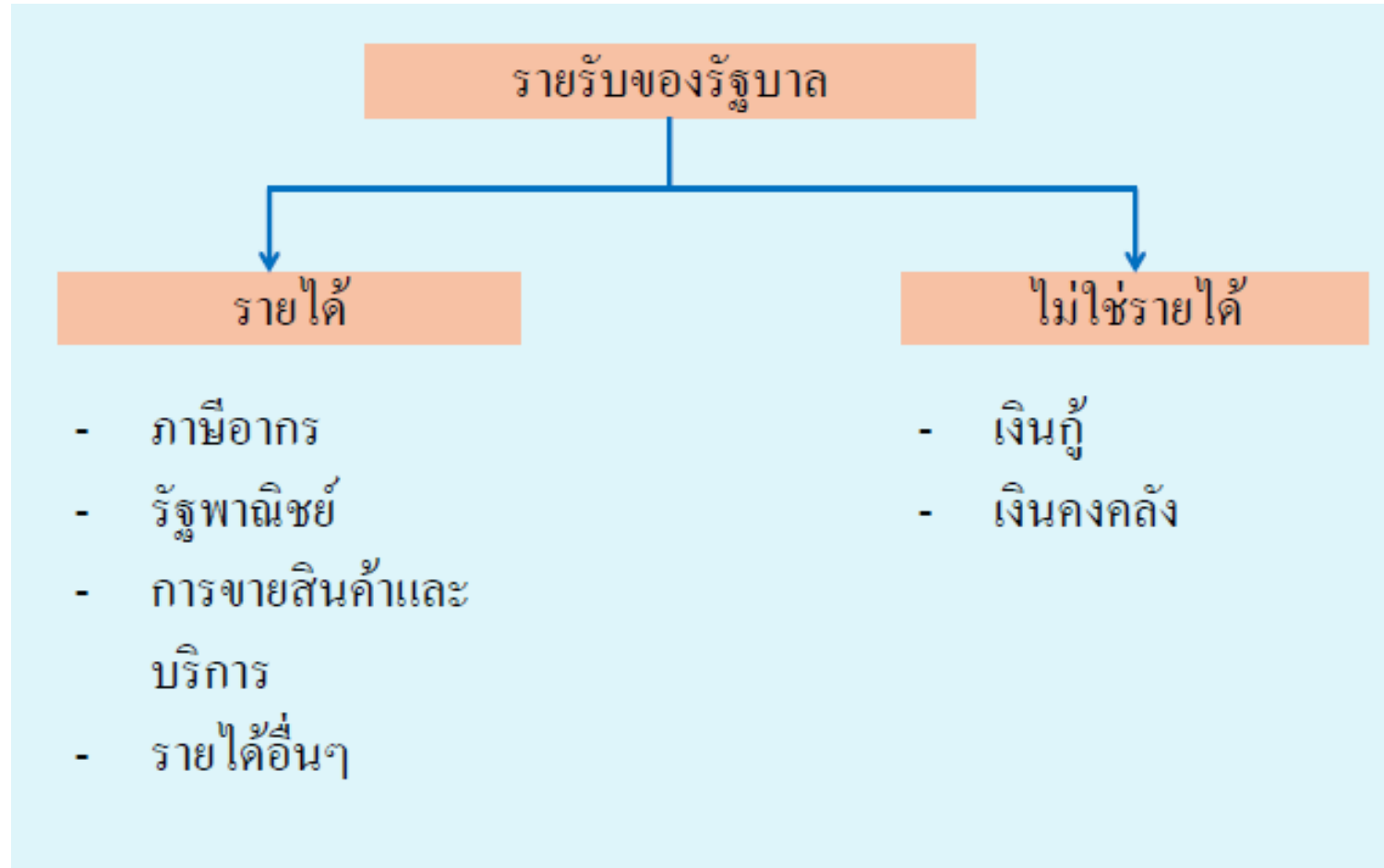
2. งบประมาณเกินดุล (Budget Surplus)

รายรับรัฐบาล > รายจ่ายรัฐบาล (ไม่นับรวมการชำระหนี้)

3. งบประมาณขาดดุล (Budget Deficit)

รายรับรัฐบาล < รายจ่ายรัฐบาล (ไม่นับรวมการชำระหนี้)

รายรับของรัฐบาล

วัตถุประสงค์การจัดเก็บภาษี

1. เพื่อการจัดการสินค้าสาธารณะ
2. เพื่อการกระจายรายได้
3. เพื่อการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อเป็นเครื่องมือในการหารายได้ให้กับรัฐบาล
5. ความเท่าเทียม กับ ความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีอากร

รายรับของรัฐบาล: ภาษี

ภาษี คือ สิ่งที่รัฐบาลบังคับเก็บจากราษฎรและนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวมโดยมิได้มีสิ่งตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษี

1. ฐานภาษี
2. โครงสร้างภาษี
3. การจำแนกประเภทภาษีอากร
4. หน่วยงานจัดเก็บภาษีอากร

ฐานภาษี

ฐานภาษี หมายถึง สิ่งที่ถูกใช้เป็นฐานในการประเมินเก็บภาษีอากรแต่ละชนิดตามอัตราภาษีที่ได้กำหนดไว้

ฐานในการจัดเก็บภาษี ได้แก่ รายได้ ความมั่งคั่ง มูลค่าของสินค้าหรือบริการที่ทำการซื้อขายกัน หรือสิ่งอื่นๆ ที่กำหนดขึ้น

ฐานภาษีนั้นมักจะถูกใช้เป็นเครื่องวัดถึงความสามารถในการเสียภาษีของแต่ละบุคคล

1. ประเภทฐานภาษี

1.1 ฐานที่เกี่ยวกับรายได้ (Income Base)

- รายได้บ่งบอกถึงความสามารถในการเสียภาษี (Ability to Pay) เนื่องจากรายได้แสดงถึงอำนาจซื้อที่ได้รับในช่วงเวลาหนึ่ง
- ภาษีที่เก็บจากฐานรายได้ (Income-based Tax) ได้แก่
 - ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Personal Income Tax: PIT)
 - ภาษีเงินได้นิติบุคคล (Corporate Income Tax: CIT)

1. ประเภทฐานภาษี

1.2 ฐานการบริโภค (Consumption Base)

- จัดเก็บภาษีจากการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค หรือการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าต่างๆ
- ตัวอย่างภาษีที่เก็บจากฐานการบริโภค
 - ภาษีสรรพสามิต (Excise Tax)
 - ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value-added Tax)
 - ภาษีสินค้าขาเข้า (Import Duty)

1. ประเภทฐานภาษี

1.3 ฐานที่เกี่ยวกับความมั่งคั่ง (Wealth)

- การวัดความสามารถในการเสียภาษีจากรายได้หรือทรัพย์สินสมบัติที่สะสมได้ในรูปของทรัพย์สินต่างๆ ตัวอย่างภาษีที่เก็บจากฐานการบริโภค
 - ภาษีที่ดิน (Land Tax)
 - ภาษีโรงเรือน (Building Tax / Property Tax)

1.4 ฐานอื่นๆ

- การเก็บภาษีบางอย่างที่ไม่เกี่ยวกับฐานทั้งสามที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งการจัดเก็บมิได้มุ่งเพื่อรายได้เป็นสำคัญ

2. โครงสร้างอัตราภาษี

2.1 อัตราภาษีแบบก้าวหน้า (Progressive Tax)

- คือ อัตราภาษีที่จัดเก็บในอัตราสูงขึ้น เมื่อผู้เสียภาษีมีรายได้มากขึ้น

2.2 อัตราภาษีตามสัดส่วน (Proportional Tax)

- คือ อัตราภาษีที่เก็บในอัตรา เดียวกันทุกระดับรายได้ ซึ่งอัตราภาษีที่จัดเก็บจะอยู่คงที่เมื่อฐานของภาษีขยายใหญ่ขึ้นฐานอื่นๆ

2.3 อัตราภาษีแบบถดถอย (Regressive Tax)

- คือ อัตราภาษีที่เก็บลดลงเมื่อรายได้มากขึ้นซึ่งอัตราภาษีที่จัดเก็บลดลง เมื่อฐานภาษีขยายใหญ่ขึ้น

3. จำแนกประเภทภาษีอากร

3.1 ภาษีทางตรง (Direct Tax)

- คือ ภาษีที่ผู้เสียภาษีเป็นผู้รับภาระภาษีนั้น ทั้งหมดหรือเป็นส่วนใหญ่ไม่สามารถผลักภาระของภาษีดังกล่าวไปให้แก่ผู้อื่นได้ ภาษีทางตรงที่รัฐบาลจัดเก็บจะทำให้ผู้เสียภาษีมีรายได้ลดลง แต่จะไม่ไปเพิ่มต้นทุนของสินค้าหรือบริการที่ผู้เสียภาษีเป็นผู้ผลิต ทั้งยังเก็บจากฐานรายได้
- ตัวอย่างเช่น ภาษีเงินได้ ภาษีเงินได้ นิติบุคคล ภาษีประกันสังคม

3.2 ภาษีทางอ้อม (Indirect Tax)

- คือ ภาษีที่ผู้เสียภาษีไม่ได้เป็นผู้รับภาระภาษีนั้นทั้งหมดหรือเป็นส่วนใหญ่ สามารถที่จะผลักภาระภาษีที่เสียให้ผู้อื่น
- เชื่อกันว่า ภาษีทางอ้อมจะทำให้ระดับราคาสินค้าสูงขึ้น โดยทั่วไปภาษีทางอ้อมจัดเก็บจากฐาน การใช้ จ่าย หรือการซื้อขายแลกเปลี่ยน
- ตัวอย่างเช่น ภาษีสรรพสามิต ภาษีมูลค่าเพิ่ม

4. หน่วยงานจัดเก็บภาษีอากร

4.1 กรมสรรพากร (Revenue Department)

- มีหน้าที่จัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้ นิติบุคคลภาษีมูลค่าเพิ่ม อากรแสตมป์ อากรรั้งนก เป็นต้น

4.2 กรมสรรพสามิต (Excise Department)

- มีหน้าที่จัดเก็บภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน ภาษีสุรา และแสตมป์ สุรา ภาษีรถยนต์ ภาษีเครื่องดื่ม ภาษีเครื่องใช้ไฟฟ้า ภาษีเรือยอร์ช ภาษีน้ำหอม แอร์ เป็นต้น

4.3 กรมศุลกากร (Customs Department)

- มีหน้าที่จัดเก็บภาษีสินค้าขาเข้าและภาษีสินค้าขาออก เป็นต้น

4.4 หน่วยงานราชการอื่นๆ นอกจากหน่วยงานหลักๆ 3 หน่วยแล้ว ยังมีหน่วยงานอื่นๆ ที่จัดเก็บรายได้ให้รัฐบาลด้วย เช่น เทศบาล อบต. จัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่

รายรับของรัฐ

การคลังด้านรายรับ

- 90% อยู่ในรูปของภาษี (มูลค่าเพิ่ม เงินได้ สรรพสามิต นำเข้า-ส่งออก)
- 30% ของยอดรายรับภาษีได้จากภาษีมูลค่าเพิ่ม (เก็บ 7% ของยอดขายสินค้าและบริการ)

เฮ! ปรับโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปี 2560 เงินเดือนไม่ถึง 26,000 บาท

ไม่ต้อง
เสียภาษี

สาระสำคัญ

มีผลบังคับใช้ในปีภาษี 2560
(ยื่นแบบฯ ปี 2561)

1 ปรับอัตราภาษีในช่วงอัตราร้อยละ 30 และอัตราร้อยละ 35

อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาใหม่	
เงินได้สุทธิต่อปี	อัตราภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
0-150,000 บาท	ได้รับการยกเว้น
150,001-300,000 บาท	5%
300,001-500,000 บาท	10%
500,001-750,000 บาท	15%
750,001-1,000,000 บาท	20%
1,000,001-2,000,000 บาท	25%
2,000,001-5,000,000 บาท	30%
5,000,001 บาทขึ้นไป	35%

→ จากเดิม 2,000,001-4,000,000 บาท
→ จากเดิม 4,000,001 บาทขึ้นไป

2 เพิ่มวงเงินหักค่าใช้จ่าย

เหมาจ่าย 50%
ของเงินได้
แต่ไม่เกิน 100,000 บาท
(จากเดิม เหมาจ่าย 40% ของเงินได้
แต่ไม่เกิน 60,000 บาท)

3 เพิ่มค่าลดหย่อน

ผู้มีเงินได้

ลดหย่อนได้
60,000 บาท
(จากเดิม 30,000 บาท)

คู่สมรส

ลดหย่อนได้
60,000 บาท
(จากเดิม 30,000 บาท)

บุตร

ลดหย่อนได้
30,000 บาท/คน
ไม่จำกัดคน
(จากเดิม 15,000 บาท/คน
ไม่เกิน 3 คน)

ข้อมูลจาก กรมสรรพากร | วันที่ 19 เม.ย. 59

ภาษี มาจากไหน?

2,230,000
ล้านบาท

ภาษีทั้งหมด

15%
ภาษีเงินได้บุคคล
ธรรมดา
332,000 ล้านบาท

19%
ภาษีอากรอื่นๆ
426,000 ล้านบาท

29%
ภาษีเงินได้นิติบุคคล
651,000 ล้านบาท

37%
ภาษีมูลค่าเพิ่ม
821,000 ล้านบาท

รายจ่ายของรัฐบาล

- หมายถึง การใช้จ่ายของรัฐบาลเพื่อรักษาระดับการดำเนินงานของรัฐให้เป็นไปตามปกติ และเพื่อประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม

วัตถุประสงค์ของการจ่ายเงินของรัฐบาล

1. เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายใน ภายนอกประเทศ
2. ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ
3. รักษาสัมพันธภาพทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศ

หนี้สาธารณะ

- หนี้สาธารณะ (Public Debt) คือ
 - หนี้ที่กระทรวงการคลังเป็นผู้กู้
 - หนี้ที่หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้กู้
 - หนี้ที่กระทรวงการคลังค้ำประกัน (ไม่รวมถึงหนี้ของรัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจให้กู้ยืมเงินโดยกระทรวงการคลังไม่ได้ค้ำประกัน)

ประเภทหนี้สาธารณะ

1. หนี้ภายในประเทศ (Internal Debt)

- หมายถึงหนี้ที่เกิดขึ้นจากการที่รัฐบาลกู้เงินภายในประเทศ กู้จากประชาชน หรือสถาบันการเงินภายในประเทศ
- แหล่งเงินกู้ที่สำคัญ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารออมสิน ธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินอื่นๆ
- การกู้ทำโดยการออกตราสารทางการเงินขายให้แก่เอกชน และสถาบันการเงินหนี้ที่หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้กู้

ประเภทหนี้สาธารณะ

2. หนี้ภายนอกประเทศ (External Debt)

- หมายถึงหนี้ที่รัฐบาลกู้จากเอกชนหรือสถาบันการเงินหรือรัฐบาลต่างประเทศ จำแนกเป็น
 - 2.1 การกู้โดยตรงของรัฐบาล เป็นการกู้เพื่อนำเงินมาใช้จ่ายหรือลงทุนเร่งรัดการพัฒนาประเทศและป้องกันประเทศ แหล่งเงินกู้ภายนอกประเทศที่สำคัญเช่น ธนาคารโลกธนาคารพัฒนาเอเชีย สถาบันการเงินเอกชนในต่างประเทศ
 - 2.2 การค้าประกันเงินกู้ของรัฐวิสาหกิจ

สาเหตุการก่อหนี้สาธารณะ

1. ก่อหนี้เพื่อนำเงินมาลงทุนในโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนาประเทศ
2. ก่อหนี้เพื่อนำมาใช้จ่ายเพื่อรักษาเสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจ เช่น ในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำ
3. ก่อหนี้เพื่อนำมาใช้จ่ายในกรณีฉุกเฉิน เช่น ภาวะสงคราม หรือ สาธารณภัยครั้งใหญ่
4. ก่อหนี้เพื่อนำมาใช้ชำระหนี้เก่า
5. ก่อหนี้เพื่อมาชดเชยการขาดดุลงบประมาณ

ประเภทหนังสือสาธารณะตามการแบ่งชำระ

1.	หนังสือระยะสั้น	ระยะเวลาชำระคืน ไม่เกิน 1 ปี
2.	หนังสือระยะกลาง	ระยะเวลาชำระคืน 1-5 ปี
3.	หนังสือระยะยาว	ระยะเวลาชำระคืน 5 ปีขึ้นไป

หนี้สาธารณะของไทย

	(หน่วย : ล้านบาท)	2563	2562	2561	2560
1	หนี้ในประเทศของรัฐบาล	6,967,339	5,655,892	5,466,040	4,930,886
2	ธนาคารแห่งประเทศไทย	226,752	124,682	218,702	206,509
3	สถาบันการเงินที่รับฝากเงิน	2,072,880	1,393,718	1,490,818	1,327,843
4	สถาบันการเงินอื่น	2,479,796	2,125,438	1,954,455	1,918,114
5	รัฐบาลกลาง	984,533	900,322	670,506	554,321
6	รัฐบาลท้องถิ่น	2	1	240	169
7	ธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน	57,061	41,470	26,236	32,502
8	รัฐวิสาหกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน	0	0	0	290
9	ครัวเรือนและสถาบันไม่แสวงหากำไร	323,406	231,884	227,234	209,363
10	ผู้มีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศ	822,909	838,376	877,848	681,774
11	หนี้ต่างประเทศของรัฐบาล	76,957	81,445	85,063	96,068
12	หนี้รัฐบาล	7,044,296	5,737,337	5,551,102	5,026,954

นโยบายการคลัง (Fiscal Policy: FP)

- นโยบายการคลัง (Fiscal Policy) หมายถึง นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับ
 - รายได้รัฐบาล
 - รายจ่ายของรัฐบาล
 - การก่อหนี้สาธารณะ
- จุดประสงค์ของการใช้นโยบายการคลัง เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ปัญหาเงินเฟ้อ

ประเภทนโยบายการคลัง

นโยบายการคลัง (Fiscal Policy) แบ่งเป็น 2 ประเภท

1. นโยบายการคลังแบบอัตโนมัติ (**Automatic Fiscal Policy**) หรือ นโยบายการคลังแบบไม่ตั้งใจ (**Non-discretionary fiscal policy**)
 - คือ นโยบายการคลังที่การเปลี่ยนแปลงของเครื่องมือต่างๆ (G, T) ของรัฐบาล เป็นไปโดยอัตโนมัติตามภาวะเศรษฐกิจ ไม่ต้องผ่านการอนุมัติจากรัฐสภา
 - เป็นมาตรการช่วยลดความแปรปรวนทางเศรษฐกิจได้ ซึ่งมีผลให้รายรับและ รายจ่ายของรัฐบาล ผันแปรในทิศทางที่ช่วยรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยอัตโนมัติ

ประเภทนโยบายการคลัง

2. นโยบายการคลังแบบตั้งใจ (Discretionary Fiscal Policy)

- คือ นโยบายการคลังที่มีการเปลี่ยนแปลงเครื่องมือต่างๆ (G, T) ของรัฐบาล โดย ผ่านการอนุมัติจากรัฐสภา เพื่อทำให้ความต้องการใช้จ่ายมวลรวมมีการ เปลี่ยนแปลง และกระทบให้รายได้ประชาชาติเปลี่ยนแปลง
- เป็นมาตรการของนโยบายการคลังที่รัฐบาลใช้เพื่อช่วยรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ
- **นโยบายการคลังแบบตั้งใจ แบ่งเป็น**
 - I. นโยบายการคลังแบบขยายตัว (Expansionary Fiscal Policy)
 - II. นโยบายการคลังแบบหดตัว (Contractionary Fiscal Policy)

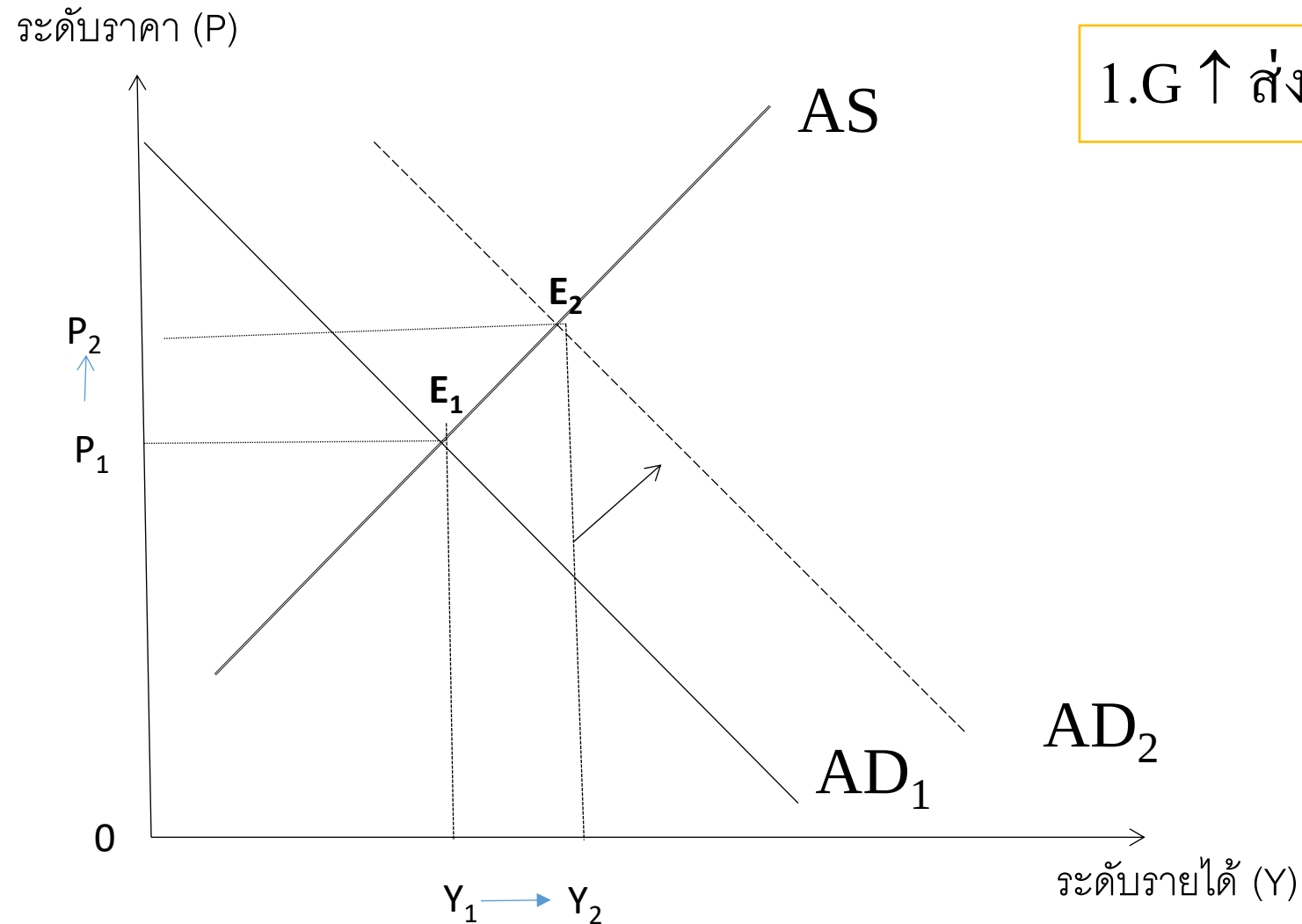
ประเภทนโยบายการคลัง

I. นโยบายการคลังแบบขยายตัว (**Expansionary Fiscal Policy: EFP**)

ทำได้โดย

1. เพิ่มค่าใช้จ่ายภาครัฐ ($\uparrow G$)
2. ลดภาษี ($\downarrow T$)
3. ใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุลงบประมาณ ($G, T > 0$)

นโยบายการคลังขยายตัวกับการกระตุ้นเศรษฐกิจ

1. $G \uparrow$ ส่งผลให้ $AD_1 \rightarrow AD_2 = Y \uparrow$

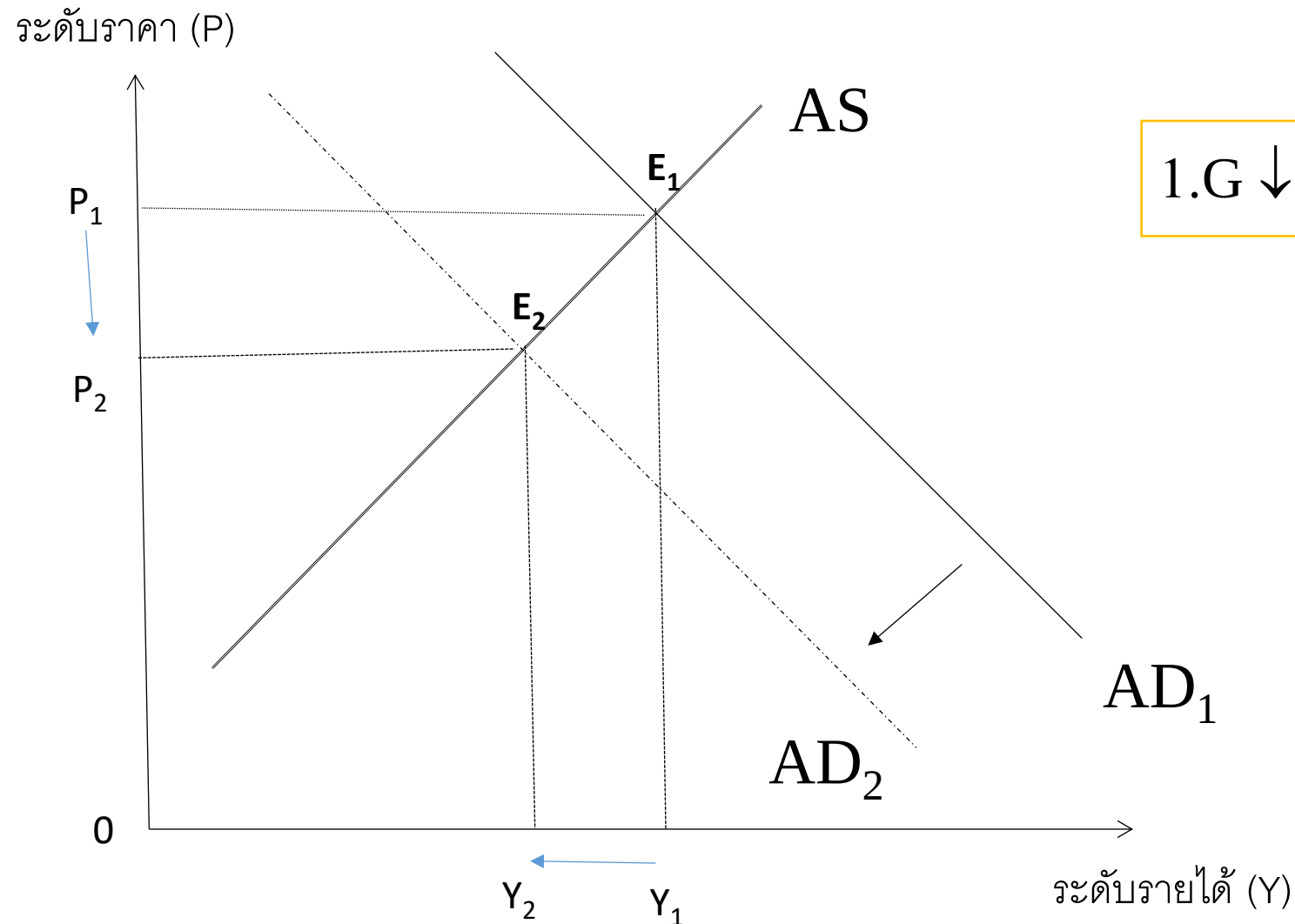
ประเภทนโยบายการคลัง

II. นโยบายการคลังแบบเข้มงวดหรือหดตัว (**Contractionary Fiscal Policy: CFP**)

ทำได้โดย

1. ลดค่าใช้จ่ายภาครัฐ ($\downarrow G$)
2. เพิ่มภาษี ($\uparrow T$)
3. ใช้นโยบายการคลังแบบเกินดุลงบประมาณ ($G, T < 0$)

นโยบายการคลังเข้มงวดกับการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

1. $G \downarrow$ ส่งผลให้ $AD_1 \rightarrow AD_2 = Y \downarrow$